

23 april 2019

Beste Raads- en Statenleden,

Lokaal denken is regionaal doen! Dat is ons motto om samen te gaan voor een nog sterker Zuid- en Oost-Drenthe. Voor u ligt de oogst van een periode van intensieve samenwerking, in het belang van alle inwoners van dit gebied een Regio Deal op hoofdlijnen hebben gemaakt. Een deal waarvoor het Rijk € 20 miljoen beschikbaar stelt voor onze regio. Wij willen deze kans met beide handen aangrijpen om iets extra's voor de inwoners in onze regio te doen. Het biedt ons de kans om zaken versneld op te pakken en daarmee onze regio nog sterker te maken. In deze bijlage, die hoort bij ons voorstel aan u, leest u meer over onze ambities en doelen.

Het is een Regio Deal op hoofdlijnen. Na de zomer gaan we aan de slag met de uitwerking van de projecten. Dit doen wij nadrukkelijk in samenwerking met partners uit bijvoorbeeld het onderwijs en het (semi) bedrijfsleven. Uiteraard draait u ook daarbij aan de knoppen. Het is nu dan ook eerst aan u om te bepalen of de hoofdlijnen akkoord zijn, zodat we in juni '19 de deal kunnen ondertekenen.

Om instemming van het Rijk te krijgen, is een toezegging van ons als overheden nodig voor nog eens €20 miljoen euro. Gedeputeerde Staten stellen voor hiervan de helft te financieren. Het resterende bedrag willen we verdelen onder de zes gemeenten op basis van inwoneraantal. Dit is over het algemeen geld dat al beschikbaar is in de domeinen werken, wonen en welzijn. Door de bijdrage van het Rijk hebben we nu de unieke kans om van 1 euro, 4 euro te maken.

Het is een bijzondere reis die we met elkaar zijn aangegaan. Wij hopen met uw instemming deze reis samen een vervolg te kunnen geven. Dat de samenwerking ook een provinciegrens over gaat, maakt het extra bijzonder. Aan de andere kant ook weer niet, want wij noemen onszelf ook wel 'grensontkenners', want we vinden elkaar op inhoud en werken aan hetzelfde doel: een betere toekomst voor inwoners in een van de mooiste regio's van Nederland.

Op weg naar een sterke regio

Aandacht voor de regio

In het regeerakkoord van het huidige kabinet heeft 'aandacht voor de regio' een nadrukkelijke rol gekregen. Het Rijk heeft regionale partners en overheden opgeroepen om met plannen te komen. En heeft hiervoor 950 miljoen euro beschikbaar gesteld. In Zuid- en Oost-Drenthe hebben de overheden samen met partners de handen ineengeslagen en een voorstel voor een zogeheten Regio Deal gemaakt (zie bijlage 2. Two Pager). We waren niet de enige. Op 16 november 2018 heeft het Rijk bekend gemaakt dat er 88 plannen ingediend zijn. Hiervan zijn er slechts 12 gehonoreerd. Zuid- en Oost-Drenthe is daar een van. Het Rijk wil hiervoor 20 miljoen euro beschikbaar stellen.

Waarom een Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe?

We staan voor de uitdaging om oplossingen te vinden die bijdragen aan de sociaaleconomische vitalisering van de regio. Dat is niet nieuw: daar werken we als overheden elke dag opnieuw aan, om perspectief te bieden voor onze inwoners. De Regio Deal biedt de mogelijkheid om als overheden samen een extra impuls te geven aan de ontwikkeling van de regio. De gezamenlijke investering moet als vliegwiel fungeren om de regionale kansen te verzilveren.

Wat is onze ambitie?

Wij hebben samen met het Rijk de ambitie de komende jaren de brede welvaart in het gebied te versterken. We streven samen naar een regio met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor innovatieve economische ontwikkelingen, met passend onderwijs afgestemd op de economische structuur, een bloeiende vrijetijdseconomie, goede bereikbaarheid en een toekomstbestendig, aantrekkelijk en aantrekkend woonklimaat. Voor de inwoners die allen kunnen rekenen op toekomstbestendige en bereikbare zorg-, onderwijs- en welzijnsvoorzieningen.

In deze Regio Deal is gekozen om een brede welvaartsagenda te maken, waarmee we heel direct en zichtbaar iets voor onze inwoners kunnen betekenen. Het is voor de duur van vier jaar, met het idee dat het na die vier jaar niet ophoudt. We willen ervoor zorgen dat er in die vier jaar een basis die staat, waarmee we verder kunnen; en dat duurzaam en toekomstbestendig is.

We hebben gekozen voor een integrale aanpak langs drie pijlers: werken, wonen en welzijn. Dit zijn pijlers, die onderling sterk verbonden zijn met elkaar en in samenhang dienen te worden gezien.

Doelen op hoofdlijnen

In de periode tot en met 2022 vindt een versnelde positieve ontwikkeling plaats met als belangrijkste doelen:

- WERKEN** Een veerkrachtige en innovatieve regio met een bloeiend bedrijfsleven, voldoende en goed opgeleide werknemers en waarbij onderwijs goed aansluit op de arbeidsmarkt;
- WONEN** Het ontwikkelen van een aanpak om te komen tot een toekomstbestendige woningvoorraad voor woningeigenaren met een laag inkomen;
- WELZIJN** In de regio zijn minder hulpverleners per huishouden, is er voldoende hoogopgeleid verpleegkundig personeel, wonen meer ouderen langer zelfstandig thuis en ontwikkelt de jeugd zich naar haar potentie.

Op weg naar een sterke regio

Beoogde resultaten

Op hoofdlijnen maken we ons samen sterk voor het behalen van de volgende resultaten:

WERKEN

- In 2023 zijn samenwerkingen en/of netwerken tussen onderwijs, ondernemers en overheid aanwezig op de terreinen HTSM, Groene Chemie, Logistiek, Duurzame energie, Vrijtijdseconomie en Zorg. In iedere gemeente doen bedrijven en maatschappelijke instellingen mee.
- In 2023 zijn in de regio open werkplaatsen waar onderwijs, ondernemers en maatschappelijke organisaties gezamenlijk leren, kennisdelen en innoveren. In iedere gemeente is een innovatieomgeving aanwezig.
- In 2023 is binnen de vrijetijdseconomie een digitaliseringsslag gemaakt. 400 bedrijven hebben hiervoor een assessment doorlopen en 200 bedrijven zijn begeleid bij het maken van hun digitaliseringsplan. Voor de industrie worden 100 bedrijven ondersteund bij het maken van hun digitaliseringsplan.

WONEN

- In 2023 heeft iedere gemeente minimaal één wijk- en dorpsaanpak in de proeftuin 'toekomstbestendig wonen' gedaan.
- In 2023 is er een plan van aanpak en een goed werkend instrumentarium beschikbaar voor de lange termijn transitie van de goedkope koopwoningvoorraad.

WELZIJN

- In 2023 is er een grotere zelfredzaamheid van inwoners met minder hulpverleners.
- In 2023 kunnen inwoners in de regio opgeleid worden tot verpleegkundige.
- In 2023 is er een krachtige basiszorg zodat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
- In 2023 ontwikkelen aanmerkelijk meer kinderen zich naar hun potentie en wordt minder beroep gedaan op de jeugdzorgvoorzieningen.

Op weg naar een sterke regio

Aanpak

Om de doelen en resultaten te kunnen halen, hanteren we bij iedere pijler een eigen, passende aanpak:

WERKEN

Vanaf 2017 investeren het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de provincie Drenthe, gemeente Emmen, Hoogeveen, Coevorden en Hardenberg in het “Economisch Programma 2017-2021 voor een Sterke Innovatieve Regio Vierkant voor Werk”. Dat programma richt zich in eerste instantie op de stimulering van bedrijvigheid, middels de bedrijvensteunregeling. Verbetering van werk-, woon- en leefklimaat waren toen niet de focus en met deze Regio Deal nu wel. De uitvoering van het Economisch Programma wordt gedaan door Dutch TechZone, de triple helix (onderwijs, bedrijfsleven en overheden) samenwerking in de regio Zuid- en Oost-Drenthe.

De aanpak binnen de pijler Werken van de Regio Deal sluit aan op de actielijnen van Dutch TechZone. Met de Regio Deal, binnen de pijler ‘Werken’, wordt een plus gezet op de activiteiten die vanuit Dutch TechZone al ingezet zijn en wordt ook de mogelijkheid geboden om vanuit de integrale opgave voortvarend aan de slag te gaan. In de aanpak binnen de pijler ‘Werken’ zitten veel dwarsverbanden met de andere twee pijlers ‘Wonen’ en ‘Welzijn’.

De aanpak ‘Werken’ kent drie thema’s: samenwerken, innoveren en digitaliseren.

Samenwerken

Bestaande samenwerkingen en netwerken in de speerpunt-sectoren (HTSM, Groene Chemie, Logistiek, Duurzame energie, Vrijtijdseconomie en Zorg) worden versterkt en nieuwe initiatieven voor samenwerkingen ondersteund.

Door meer samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid, versterken de bedrijven, het onderwijs en maatschappelijke instellingen in de regio elkaar. Daarbij wordt met inzet van netwerkpartners proactief ingespeeld op de kansen die trends en ontwikkelingen bieden.

Innoveren

Het bouwen van innovatie omgevingen gericht op leren, werken, innovatie en onderzoek waarmee er voldoende en competent personeel beschikbaar komt en ook gebouwd wordt aan de innovatiekracht van de bedrijven.

De innovatieomgeving is een geografisch cluster van bedrijven, onderzoeksinstituten, onderwijsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties (zorginstellingen en woningcorporaties) die in een netwerk opereren.

De innovatieomgeving concentreert zich rond de speerpunt-sectoren HTSM, Groene Chemie, Logistiek, Duurzame energie, Vrijtijdseconomie en Zorg. Afhankelijk van de vraag van het bedrijfsleven en de mogelijkheden van onderzoeks- en onderwijsinstellingen kiezen we voor het oprichten van een hotspot, campus, fieldlab of een combinatie daarvan.

Digitaliseren

Het ondersteunen van de digitale transitie binnen de regio, door bedrijven te helpen zich voor te bereiden op toepassing van digitalisering.

Ondernemers worden begeleid bij het maken en uitvoeren van digitaliseringsplannen. In de aanpak wordt aangesloten op de landelijke en provinciale digitaliseringsagenda’s (Drenthe en Overijssel).

Op weg naar een sterke regio

WONEN

Als gevolg van de demografische ontwikkelingen sluiten aanbod en vraag op de woningmarkt onvoldoende op elkaar aan. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw (de periode van de wederopbouw) is de woningvoorraad stevig gegroeid. De woningen uit deze periode sluiten onvoldoende aan op de huidige en toekomstige vraag. Er zijn te veel verouderde eengezinswoningen en portiek-etageflats en te weinig (levensloopbestendige) woningen voor kleine huishoudens. De onderkant van de woningmarkt staat onder druk.

Anders dan in andere delen van Nederland is er in de regio veel eigen woningbezit onder huishoudens die behoren tot de doelgroep van de corporaties en dus een laag inkomen hebben. Deze huishoudens hebben niet voldoende financiële middelen/mogelijkheden om te investeren in hun woning.

De aanpak kent twee speerpunten:

- 1. De Regio Deal Zuid- en Oost- Drenthe focust zich op het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad voor de woningeigenaren, die behoren tot de doelgroep van de woningcorporaties én in de goedkope koopvoorraad wonen.**
In een proeftuin 'toekomstbestendig wonen' worden verschillende aanpakken ontwikkeld en getest om te komen tot breed toepasbare oplossingen. De aanpak in de proeftuin verschilt per gemeente, dorp, wijk, type woning en doelgroep. Het verbeteren van het energielabel en levensloopbestendig maken van woningen zijn belangrijke onderdelen van de aanpak. In de proeftuin worden knelpunten op het terrein van wet- en regelgeving in kaart gebracht. Indien regelgeving in de weg staat, vragen we Het Rijk om ondersteuning en experimenteerruimte.
- 2. Samen met woningeigenaren en in samenwerking met onderwijs, ondernemers en overheid gaan we werken aan het ontwikkelen van een lange termijn aanpak voor de transitie van de goedkope koopwoningvoorraad.**
Dit sluit aan bij de woningwaarde, de inkomens van de woningeigenaren en de demografische ontwikkelingen in het gebied (cross-over innovatieomgeving).

WELZIJN

In de regio is sprake van een hoge en stijgende zorgvraag. Dit komt aan de ene kant door vergrijzing en aan de andere kant doordat in de regio een groter aandeel van de bevolking een lage sociaaleconomische score kent en er stapeling van problematiek is (armoede, laaggeletterdheid, gezondheidsachterstanden). Daarnaast is in de regio sprake van een afname in beschikbaar en gekwalificeerd personeel in de zorg- en welzijnssector. Bovendien staat de toegankelijkheid van voorzieningen onder druk. Tot slot is in het onderwijs sprake van onderprestatie van leerlingen. Basisschoolleerlingen eindigen hun schoolcarrière vaker met een lage of middelbare opleiding dan landelijk, terwijl uit de schooltest is gebleken dat zij juist beter kunnen presteren.

De aanpak kent onder meer vier thema's. Hieronder worden een paar suggesties gedaan:

- a. De juiste hulp met minder hulpverleners**
Er wordt onderzoek gedaan naar welke infrastructuur (zowel fysiek als digitaal) wenselijk is om integrale hulpverlening mogelijk te maken. Daarnaast worden in lokale projecten hulpverleners geschoold in methodieken voor het doorbreken van een vicieuze cirkel. In de infrastructuur voor de lerende regio worden kennis en ervaringen gedeeld (cross-over innovatieomgeving).

Op weg naar een sterke regio

b. Voldoende verpleegkundig personeel

Om tot voldoende hoogopgeleid verpleegkundig personeel te komen is onze ambitie om een vierjarige deeltijd HBO-verpleegkundeopleiding en een tweejarige HBO-praktijkopleiding in de regio aan te bieden. Met arbeids-/opleidingsplaatsen, een schakelprogramma voor havisten en zij-instromers, goede OV-verbindingen tussen de locatie van de opleiding en de plaatsen waar veel opleidingsplaatsen voor het opdoen van ervaring zijn.

c. Langer zelfstandig thuis wonen

Anderhalvelijns zorgvoorzieningen zijn steeds belangrijker. Om dit verder vorm wordt een toekomstvisie ontwikkeld. In de infrastructuur voor de lerende regio delen we kennis en ervaringen over lopende inwonersinitiatieven (cross-over innovatieomgeving).

d. Gelijke onderwijskansen voor kinderen

Om de jeugd in de regio alle kansen te bieden om zich te ontwikkelen, wordt een infrastructuur en samenwerkingscultuur ontwikkeld tussen scholen en gezinnen, tussen scholen onderling en tussen scholen en ondersteunende voorzieningen.

Tot slot

Tot zover onze ambities en doelen voor een sterke regio. Dit zijn wat ons betreft de uitgangspunten. We barsten van de ideeën en willen hier samen met onze partners een vervolg aan geven. De commissaris van de Koning Jetta Klijnsma zei hierover tijdens de Raden- en Statenbijeenkomst op 16 april: "De lol van deze Regio Deal is nou juist om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren over gemeentegrenzen heen. We doen dit voor de mensen in het gebied, want die kunnen wij op het gebied van wonen, werken en welzijn meer perspectief bieden. Dit is als een mooi proces begonnen en wat mij betreft gaan we op deze voet verder. De komende jaren gaan wij elkaar nog vaak opzoeken en vinden en samen zorgen we ervoor dat projecten in gemeenten van start kunnen. Ik wens onszelf en iedereen die met ons wil meewerken hier veel plezier bij!" Wij sluiten ons hierbij helemaal aan.

Namens de colleges van de Gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Hoogeveen, Hardenberg en Provincie Drenthe.

Op weg naar een sterke regio